

Lönsamhetsbokföringens resultatrapporter

Gårdar som deltar i lönsamhetsbokföringen får årligen av Naturresursinstitutet (Luke) forskning resultatrapporter som baserar sig på reviderat bokslut. Resultatrapporterna består av de egentliga bokslutsrapporterna samt specifikationer över bl.a. åkeranvändning, lager, arbetstimmar, anläggningstillgångar och kontotransaktioner. I lönsamhetsbokföringen är gårdarnas företagsverksamhet uppdelad i verksamhetsområdena jordbruk, trädgårdsproduktion, skogsbruk och övrig företagsverksamhet. I rapporterna presenteras boksluten och övriga uppgifter enligt verksamhetsområde.

Resultatrapporter:

• Odlingsrapport	Växternas odlingsareal och skördar
• Lager	Lager av produkter och produktionsinsatser samt husdjur
• Arbetsförbrukning	Arbetstimmar och -kostnader för företagarfamiljen och avlönad personal
• Anläggningstillgångar	Bokföringsvärden på anläggningstillgångarna
• Resultaträkning	Korrigerad resultaträkning
• Aktiva	Den korrigerade balansens aktiva dvs. tillgångar
• Passiva	Balansens passiva dvs. eget och främmande kapital
• Nyckeltal	Jordbrukets och trädgårdsproduktionens nyckeltal
• Finansiering	Likviditetskalkyl för hela företaget enligt kontantprincipen
• Kontosaldon	Ingående saldons, saldons för kassatransaktioner, korrigeringsposter och utgående saldons
• Intäkter och kostnader	Bruttointäkter och kostnader enligt verksamhetsområde

Bokslut

Bokslutet för lönsamhetsbokföringen görs enligt prestationsprincipen varvid inkomsterna, stöden och utgifterna periodiseras som intäkter och kostnader för samma räkenskapsperiod dvs. den räkenskapsperiod då produktionen har skett. På så sätt avspeglas t.ex. skörde- och avkastningsvariationerna direkt till de årliga resultat- och lönsamhetstalen. Inkomster och – utgifter som bokförts enligt kontantprincipen korrigeras med hjälp av fordringar (försäljnings- och stödfordringar) och kortfristiga skulder (leverantörsskulder) så att de följer prestationsprincipen. Dessutom beaktas förändringen i produkt- och förnödenhetslager samt husdjurstillgångar vid beräkning av räkenskapsperiodens bruttointäkter och kostnader.

Resultaträkning

Resultaträkningen presenteras som sk. korrigerad resultaträkning i vilken alla kostnader inkl. företagarfamiljens lönekrav och räntekravet på eget kapital dras av från intäkterna. Sist i resultaträkningen finns **företagarvinsten** som anger hur bruttointäkterna räcker till för att täcka alla kostnader. Utöver omsättningen (försäljningsintäkter och stöd) ingår i intäkterna dessutom förändring i produktlager och husdjurstillgångar, interna överföringar och affärsverksamhetens övriga intäkter.

Med interna överföringar avses överföring av produkter inom gården från ett verksamhetsområde till ett annat eller till privathushållet. Till dessa ingår också värde av sk. mellanprodukter, som avses värde av fodren och egna utsäden, som har producerats och vidare använt på gården som produktionsinsats (gårdsintäkt/kostnad). Detta ingår som lika stor summa också i rörliga kostnader, varför det påverkar inte resultatet. Alla överföringar värderas i lönsamhetsbokföringen till gängse värde som gottgör det överlåtande och debiterar det mottagande verksamhetsområdet.

Investeringsstöden periodiseras som intäkter på investeringsobjektens bruksår så att inte ens stora stödbelopp skall förvränga betalningsårets resultat. Investeringsstöd som erhållits för anläggningstillgångar periodiseras som intäkt genom att använda samma avskrivningsprocent som använts för ifrågavarande investeringsobjekt vid beräkning av avskrivningen. Övriga investeringsstöd inkomstförs helt och hållet på betalningsåret. Avskrivningskostnaden för anläggningstillgångarna är beräknad som planenliga avskrivningar av tillgångarnas reella nuvärden. Avskrivningarna beräknas årligen enligt samma avskrivningsprocent oberoende av räkenskapsperiodens resultat. Avskrivningsprocenten varierar för olika anläggningstillgångar.

Företagarfamiljens lönekrav beräknas i kostnaderna på basis av de arbetstimmar och lönekrav som antecknats i arbetsbokföringen. Kravet på timlön baserar sig på den totala medeltimlönen för lantbruksarbetare som utöver lön för egentlig arbetstid dessutom inkluderar lön för semester, sjukledighet och övriga dyl. lediga dagar. På så sätt förorsakar företagarens arbetstimme samma kostnad som en arbetstimme utförd i form av avlönat arbete. Kravet på timlön är 17,50 €/timme år 2025. År 2024 var det 17,20 €/timme.

Räntekravet på eget kapital beräknades till år 2009 enligt 5 % av medelvärdet för det egna kapitalet i början och slutet av räkenskapsperioden. Beräkningen av räntekostnaden på eget kapital förändrades fr.o.m. året 2010. Räntan baserar sig på kapitalets avkastning, som beskriver den relativa risken av kapitalet som har investerats i jordbruket. Avkastningskravet är gårdsspecifikt och det grundar sig på riskfri ränta och s.k. riskpremie, som bestäms på grund av gårdens bokslutsuppgifter och allmän finansmarknadsrisk. Avkastningskravet på kapitalet var år 2025 i genomsnitt 6,70 % och variationsbredd 4,56 – 8,34 %. Bokslutet för året beräknas med att använda räntekrav av föregående år. Det använda räntekravet kan ses i resultat- och nyckeltalrapporten.

Balansräkning

Anläggningstillgångarnas värde i balansräkningen baserar sig på nuvärden beräknade av verkliga anskaffningsutgifter eller återanskaffningsvärden. Då en gård ansluter sig till lönsamhetsbokföringen definieras återanskaffningsvärden på gårdens byggnader, maskiner och täckdiken enligt inventarieuppgifterna. På basis av dessa återanskaffningsvärden beräknas nuvärden som är grunden för balansvärdena. Värden på nya investeringar baserar sig därefter på verkliga anskaffningsutgifter inkl. eget arbete och trävarans värde. Investeringsstöd eller upplösta reserver dras inte av från anskaffningsutgifterna. För balansvärden på tillgångar som skall avskrivas (byggnader, maskiner och täckdiken) görs årligen en inflationshöjning på basis av förändringarna i prisindexet för anskaffningspris. Balansvärden för anläggningstillgångarna ändras på så sätt årligen som en följd av investering, försäljning, avskrivning och indexkorrigering.

Regionala normvärden för åkermark baserar sig på åkerpris som statistikförts av Lantmäteriverket. Nivån på normvärdena är ca 70 % av de regionvis beräknade medeltalen av köpesummorna under de senaste fem åren. Genomsnittliga värden för täckdikning har dragits av åkervärdena. Fr.o.m. år 2005 har årliga indexkorrigeringar gjorts på åkrarnas balansvärde beräknat på grund av medelvärdenas glidande förändringar i köpesummorna. Balansvärdet för täckdikning har beräknats separat och det ingår på balansrad Övriga materiella tillgångar.

Produktlager värderas i balansen enligt gårdspris som härleds av de marknadspris som råder för tillfället, utan prisstöd och mervärdesskatt.

Husdjuren värderas i balansen till marknadspris. Köpta produktionsdjur värderas till anskaffningspris och djur som är uppfödda på gården till uppskattat marknadspris. Värderingen av djur som skall säljas baserar sig på det aktuella slaktvärdet.

Köplager t.ex. gödsel, foder och förnödenheter värderas enligt inköpsprisen.

Värderingen av fordringar, finansieringstillgångar och skulder baserar sig på nominella värden.

Finansieringskalkyl

Finansieringskalkylen som baserar sig på kassaflödet mäter hela företagets likviditet. I kalkylen är inkomstkällorna uppdelade i intern- och kapitalfinansiering och penninghanteringen är uppdelad i kortfristiga utgifter, vinstfördelningsposter och investeringar. Kalkylen markerar hur långt den interna finansieringen räcker till för att täcka utgifter i prioritetsordning. Driftsöverskottet är den verksamhetsområdesvis beräknade skillnaden mellan företagsverksamhetens inkomster och de kortfristiga utgifterna. Då man från driftsöverskottet drar av skatter, finansieringsutgifter och extraordinära poster som nettobelopp fås den interna finansiering som är tillgänglig till investeringar, amortering av skulder, besparing och privathushållets utgifter. Finansieringsöverskottet markerar hur den interna finansieringen har använts till olika utgifter och/eller hur ett eventuellt underskott har täckts. I slutet av kalkylen visas privathushållets andel av kassaflödet.

Nyckeltal

Jordbrukets och trädgårdsproduktionens nyckeltal beräknas enligt anvisningarna i bilagan
Beräkning och tolkning av nyckeltal

Kontosaldon

Rapporten Kontosaldon visar ingående och utgående saldon för kontona samt dessutom kassasaldon och korrektionsposter. Kassasaldona baserar sig på kassahändelser. Därför kan dessa direkt jämföras med uppgifterna i skattebokföringen. Korrigeringar på kontona är t.ex. förändringar i kund- och stödfordringar eller i leverantörsskulder. Med dessa har inkomster och utgifter som ursprungligen bokförts enligt kontantprincipen korrigerats så att de följer prestationsprincipen. De omfattar också alla bokföringsposter som inte är kassahändelser, t.ex. företagarfamiljens lönekrav och förändringar i lagerkonton samt olika överföringar av inkomster och utgifter mellan konton eller verksamhetsområden.

Anskaffning och försäljning av anläggningstillgångar samt förändringar på konton för mervärdesskatten finns endast i slutet av rapporten under rubriken Gemensamma. Först i bokslutet förs de till de olika verksamhetsområdena varvid verksamhetsområdesvisa utgående saldon fås för dessa konton.

Bruttointäkter och kostnader

I rapporten Bruttointäkter och kostnader är intäkterna och kostnaderna indelade enligt produkt eller grupp. Bruttointäkten eller kostnaden består av kontonas utgående saldon, lagerförändringarna samt de interna överföringarna i rapporten Kontosaldon. Lagerförändringarna och de interna överföringarna har förts produktvis eller gruppvis. Intäkterna inkluderar också produktlagren inklusive grovfoderlagren samt husdjuren. En lagerökning ökar så räkenskapsperiodens intäkter.

Lager av inköpta produktionsförmödenheter ingår i kostnaderna. En ökning i dessa lager minskar räkenskapsperiodens kostnader eftersom alla inköpskostnader inte har använts i produktionen under räkenskapsperioden. I rapporten betecknas ökning av förmödenhetslagren som minskning av kostnaderna med (–) tecken och minskning på motsvarande sätt som ökning av kostnaderna med (+) tecken.

Värdet på fodren och egna utsäden mm. som producerats och använts på gården räknat enligt gängse pris ingår i både intäkterna och kostnaderna. Dessa poster har adresserats till produkterna och kostnadsposterna.

I Intäkt/kostn. -kolumnen presenteras intäkterna och kostnaderna en post i taget och de kan jämföras med det föregående årets värden som beräknats på motsvarande sätt.